

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

BIS IN MENSE PRODIT

Pretium annuae subnotationis, ante solvendum, est: in Italia Libellarum 10;
ubique extra Italiam Lib. 15; M. 12; Sch. 12; Doll. 3; Rubl. 6; Flor. 7%.

Inscriptiones et omne genus indicationes pretio aequissimo referuntur, quod est in extremis commentarii paginis

Lib. 0.50 pro singulis continetis quadrato.

Cuncta mittantur ad ARISTIDEM LEONORI equitem, commentarii VOX URBIS possessorem et administratorem

ROMA — Via Alessandrina, 87 — ROMA

Subnotatio fieri potest:

IN ITALIA

Apud Dacclat, Legerre et Soc.

ROMA, Via Santa Chiara, 30-31.

IN BELGICA

Apud Dacclat, Legerre et Soc.

BRUXELLES, Rue de la Montagne, 52.

IN ANGLIA

Apud Burns and Oates

LONDON W. - 25, Orchard Street.

IN CIVITATIBUS FOEDERATIS AMERICAE SEPTENT.

COMMISSIONERS OF THE HON. LAND.

NEW YORK, 100 W. 6th St.

IN GALLIA

LIBRAIRIE VIC ET AMAT

CHARLES AMAT Succ.

Rue Cassette, 11.

IN CANADA

ET NEWFOUNDLAND

NEW YORK (U. S. America), 140 W. 6th St.

IN HUNGARIA

Apud Dacclat, Legerre et Soc.

C. B. LIPTAY, CORRISP. DE HONORIS

BUDAPEST, Palais du Theatre National.

RERUM INDEX

NOVA IAPONENSIVM FATA	P. Rossani.
DE INGENUIS ARTIBUS PLEBI EVULGANDIS	I. Antonelli.
DE AUSONIO POETA	I. Lemette
PEREGRINATIONES IN ARCTON.	P. Alex. M. Rovitti.
PAULI REMBRANDT TABULA IPSUM PICTOREM REFERENS	Laelius.
EX GALLIA De omnium rerum Expositione Parisiensi.	A. Viellot.
LOLLIVS SIVE DE PROVECTA LATINITATE	P. Angellini.
HORAE SUBSICIVAE - Sub effigie Vincentii Montii poetae - De gibbo	I. Battanius.
COMMUNIA VITAE - Vineae, vindemiae, et quae propter	H. D. V. Pierallice.
ANNALES	Poplicola.
PUBLICI PER ORDEM COETUS LEGIBUS FERENDIS	Scriba.
LIBRORVM RECENSIO	P. A.
AENIGMATA	I. Castelli.
In tertia operculi pagina:	
PER ORDEM	Viator.
VARIA: Otii medicina - Barbatus an imberbis? Numquid uterque? - loci.	P. d. V.
SOCIIS MONITUM	A. secretis.

ROMAE

EX OFFICINA FORZANI ET SOCI

M DCCC

Desclée, Lefebvre & Soc.

ROMAE - Via S. Chiara, 20-21 - ROMAE

Superrime ediderunt opus, cui titulus:

TORQUATI TASSI
HIEROSOLYMA LIBERATA

IOSEPHO TORALDO FELICIS FILIO

OLIM R. CONGR. 88. RED.

versibus italicis in latinos conversa.

In 8 paginis 389 constans, ven. libell. ital. 6.

Superrime ediderunt opus

CONSTITUTIONES LEONIS XIII

SUPER

JUBILAEI UNIVERSALI ANNI MDCCC

COLLECTA EDIDIT, QUIBUSDAM ADNOTATIONIBUS ADDITIS

IN COMMODO PRAESERTIM CONFESSARIORUM

THOMAS ARIZZOLI

Magistratus Apostolicus Imperialis, S. Penitentiariae officialis.

Ven. lib. 1

VOX URBIS Administratorem.

Ven. lib. 0.50

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

EDIDIT

Mnemosynon
Iubilaei Magni

DIRIBITORIAE CHARTULAE INSTAR

AD FIDEM EXPRESSUM REFERENTIS

Solemne aperitionis Portae Sanctae

a Leone PP. XIII

die XXIV mens. Decembris MDCCCIC peractae.

Pretium singulorum centum ante solvendum commentarii Vox URBIS admini-
stratori Romae, via Alessandrina, 87 - est Lib. 3.50.

Nulla impendio ad iubentis domicilium chartulae ipsae mittuntur

T. G. Fratrum PARISI

CANDELARUM AD SAGRA OPIFICIUM

PRAEMIIS INSIGNE

AB ANNO 1829 CONSTITUTUM

Romae in Italia, in Foro Campi Martii, 6

Singulis in artium
recognitionibus publi-
ce habitis maxima re-
lata munera.

LEO PP. XIII

honores addidit

Lateranensi Archi-
basilicae, itemque Va-
ticanae, quoties de Bea-
tificatione aut de Cano-
nizatione solenne sit,
suppeditat.

Praecipua Tempia
cereis instruit ubique
terrarum. In Asiam,
Africam et urbem Con-
stantinopolim mittit
ingentia rerum huius-
modi pondera, pretio
francs 190 pro singulis
100 Chilogramm.

Si vero ab America
aut ab Australia petan-
tur onera (300 Chilo-
gramm. ad minimum),
pretium erit francs 225
pro 100 Chilogramm.

Nulla impendio iubentium

res in proximiorum a potentibus designatum portum deferuntur.

Gratis pariter, quae mittuntur, arca asservantur

Quibus quaerenti explicatio erit uberior.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

PRETIUM SUBNOTATIONIS:

In Italia: Lib. 10 — Ubique extra Italiam:
Lib. 15. M. 12. Sch. 12. Doll. 3. Rubl. 6. Flor. 7 ½.

BIS IN MENSE PRODIT

POSSESSOR ET ADMINISTRATOR:

ARISTIDES LEONORI, eques.

ROMAE - Via Alessandrina, 87.

NOVA IAPONENSIVM FATA

Quod plerumque in disceptationem redire videmus quoties de humanis ascensibus sermo est, num tot tantaque in disciplinarum augmentum inque societatis commodum profecta hactenus ad beatitudinem assequendam reapse contulerint, id nullibi ferme gravius urget, quam in recenti Iaponensium humanitate.

Europaei atque Americani, quot Iaponensium historiam veterem vel propiores conatus omnino latuerant, obstupimus omnes ubi susceptum cum Sinensibus bellum ab iis confectum exaudivimus: gentem quadringenties centena millia incolarum polentem imperium immane, audacia inaudita, congressam, cuius a populo in decuplum superaretur.

Attamen peritia imperatorum, militum virtus, fortuna belli infinitos hostes citissimis itineribus, fuderunt, classes demerserunt, captarunt urbes, iamque in ipsam imperialem aulam movebant iter, cum, Europaeorum gentium auctoritate interposita, recedere ab armis victores sunt coacti. Tunc enituit primum ac repente nostris quantum unum inter et alterum bellatorem interesset civilis bellicaeque prudentiae intervallum, passimque aetas nostra ad longinqua tot insularum litora oculos curiose convertit, omniaque rescire, perscrutari, in lucem edere cepit, quae brevi annorum spatio barbarum adhuc populum ad tantum roboris fastigium impulissent.

Et profecto, cum in nostris gentibus Bismarckius ille Germanorum, Cavour Italorum, populos in unum cogentes nova futurae historiae elementa pararent, Kido atque Okudo reges, Matzu, Yamagata, Matsugata principes cives suos e saeculari somno excitabant, instruebant. Non eadem, sane, nostris et illis obiecta obstacula; at eadem omnibus fortuna favit, nec metae longe dissimiles praelecebant.

Quae quidem facta sunt, ut suos populos Iaponia civitas in unum colligens, novae humanitatis inventis per regiones omnes propagatis, non modo gentem auget atque roboraret, sed bellica praecipue virtute bellicisque apparatibus ita firmaret, ut ad nova fata assequenda tutissimum inde iter aggrediretur.

Nec satis; nam et civiles ordines repente immutati, vetustissimum totius gentis regimen una veluti die subverterunt, populares oratores suffragiis omnium advocati sunt, ut leges ferrent, ipseque imperator sacramento spondit « leges et statuta quae comitia eo ritu coacta tulissent, sese servaturum, nec quidquam legis vim habiturum, nisi quod oratorum suffragia probavissent; barbaros antiquitatis mores abrogatum iri, iustitiam semper et ubique tuendam, prudentiam atque sapientiam privatorum in bonum reipublicae adhibenda ». Sublato inde tyrannico regum imperio, abrogatis civium ordinibus, reddita cuique viro vitae libertatisque et domini iura, operosioribus et sapientioribus dignitatum via explanata.

Sed ab iis qui reipublicae moderandae praeerant id prius cautum, ut superius attingi, quo modo bellica res augetur, sine qua nec stare nec sese tueri gens ac libertas ulla potest; totque curarum impensarumque mirus tunc primum patuit fructus, cum Sinense bellum inopinato exarsit. Quare hodierna etiam inter Orientis discrimina nullum forte tam validum Europae et Americae militibus subsidium fuit, quam quod Iaponenses praestiterunt, qui non modo tanta litorum propinquitate copias quamplurimas citius in Sinas deducunt, et commeatus et arma afferentes nostros iuvabant, sed ad novum atque inusitatum belli genus cum barbaris hostibus agendum, naturae quadam similitudine, longe aptiores sese ostenderunt, quam Angli, vel Germani, vel Americani, vel Latini milites, cum praesertim eorum duces bellandi peritia et arte non secus ac nostri apprime callerent. Quapropter maximum hodierni belli et pacis arbitrium apud eos iam esse non mirandum, quos quinquaginta abhinc annis nemo nostrum forte in exultationum nationum numero commemorasset.

Nunc itaque, post tantas laudes tantosque triumphos, praestat ad rem quaerere quam longe nova gens, barbarie nisu audacissimo exsuperata, in animos expoliendos inque mores emendandos valuerit. Atqui una semper est eademque universa querela. Quid prodest enim novae Iaponensium soboli napoleonico Codice domini iura sibi innovasse, cum et nuptiarum et familiarum ordines barbara adhuc incontinentia vel immanitate regantur? Quid prodest vitae et suffragii libertatem singulis civibus contulisse, cum ridiculis adhuc Boudhae ritibus, atque idololatriae nexibus non pagani tantum atque oppidani, sed et optimates, et ipse imperator implicentur? Unum ferme idemque est, quam civitatem sine moenibus, domum sine fundamentis constituisse. Nostrae enim humanitatis atque libertatis, quantacumque ea est, unum semper idemque novimus fundamentum ac veluti fontem, Christi Evangelium, quo fractis primum totius servitutis vinculis, atque ferreis hominum legibus amoris divina lege suffecta, innumeros quamvis inter errores, potuit tamen societas haec nostra hodiernum fastigium attingere. Nec tamen ab ascensu vel a conatu recedere tempus est, cum tot miserrum, opificum praecipue, undique querimoniae exaudiantur iraeque interdum exardescant, qui ferrea divitum crudelitate passim premuntur et exspoliantur.

Quid igitur de Iaponensibus deque eorum florenti republica sentiendum? Id, profecto, quod, nisi post inlatos inibi ferrearum vehum, electricarum virium, armorumque mira inventa, Evangelicam doctrinam non acceperint, quasi praevalidum atque immane monstri cuiusdam corpus illa gens erit, cui sapientia nulla, intellectus obnubilus, capti oculi sint, atque inde

ad teterrimas potius ruinas, quam ad bonum societatis parandum instructa. Unum tamen est quod vaticinium infaustum sensim flectit, atque immutat, Europae nimirum doctores tam frequentes Iaponensium in scholis inque academiis docentes facere non posse quin, dum humanitate nostra rudes barbaros imbuunt, praecepta ac sententias praecipuas, quibus mores legesque nostrae perfectae sunt, transverso quamvis tramite, saepe tamen recolant. Quo quidem factum credimus, ut e christiana sapientia aliquid saltem ad flectendos barbarorum animos iam inopinato defluerit, et uberius in futurum effundatur. Diem autem, parata hoc modo sensim via, illucescere tandem oportebit, quo tot insularum innumeri incolae, quorum pro salute plurium iam martyrum cruor effusus est, in Christi ovile gaudio innarrabili excipiantur.

P. ROSSANI.

DE INGENUIS ARTIBUS PLEBI EVULGANDIS (1)

Ad ea quae de bonarum artium adhibenda pro popularibus ratione, dubio enucleato, proposui, aperte iam, ut lubet, nullaque ambiguitate respondeo.

Opera litterarum, musicesve, aut pictoriae artis, si quae popularia dicuntur, quia sponte quasi ex popularium animis effluerint, non ea plerumque sunt, quae maximam pulcritudinis laudem assequantur. Verum, quae haud raro in eis deprehenduntur, et heic vel illic erumpunt, optime excogitata et notata, ea, a cuiusdam forte rustici ingenio promptius adinventata, tunc potissime omnes delectare poterunt, cum peritus artifex comprehenderit, expoliverit, aptiorique forma proposuerit. Ceterum communis est, artibus etiam ingenuis, humanarum rerum natura, ut ad altiores in dies perfectioremque progressum nitantur. Quapropter nisi ipsa commutetur vel pervertatur hominum indoles, nemo tantae amentiae vir esse potest, qui, ut opera sua cuique plane intelligenda reddat, ea, rudiorum humiliorumve ritum moresque secutus, exprimat vel effingat.

Sed, ut perspecta magis res fiat, non praetereundum, pulcra omnia, ab hominibus quavis aetate confecta, tum si quae pertractant subiecta spectemus, tum si formam, qua exterius ipsa reddunt, quaeramus, duplici posse agmine distinguere. Est enim primum genus litteratorum artificumque, qui naturae adpectus et pulcritudinem externa tantum fidelitate, prouti eorum oculi vel aures percipi fuerint, imitari conantur, paucis vel nullis additis quae moralem ipsius pulcritudinis sensum, quaeve animorum motus ad rem eruant. Sunt alii contra, qui servili illa imitatione despecta, reddentes ex naturae splendoribus exque sermone aut musice vestem, animi potius affectus, dolores, gaudia, spesque innumeras atque in dies excelsas callida manu referant, adno-

(1) Cf. num. sup.

COMMENTARIUM "VOX URBIS" INDICES SINGULI

XI num. ann. III.

De popularibus regulis comitis - P. ROSSANI.
De lingua romane natura et proprietate - P. RASI.
De suis in Romano Fori editione novae animadversiones - ROMANUS.
In hodiernum "populorum" - FR. XAV. REUSS.
De quadam transvaalana poetria - T. PACI.
Ex Americis - Philoctetes Sophoclea tragoedia in
Toscanis - L. A.
Toscanis - L. A.
De quorundam moroso musicorum ingenio - HER-
SILUS.
Vita functi viri clariores - P. A.
De labyrinthis - A. VIELLOT.
Lollius sive de propecta latinitate - P. ANGELINI.
Communio vine - De indumentis virorum - P.
ALEXIS.
Quaestio responsio - De iudici eloquii pronun-
tatione - H. DOWALL.
Annates - POPPICOLA.
Publici per orbem coetus legibus ferendis - SCRIBA.
Aenigmata - DIGAMMA.
Per orbem - VIATOR.
Varia: Singulare expurgiculum - Melodion - loci -
P. d. V.
Sociis monitum - A. SECRETIS.

XII num. ann. III.

Operatio familiae - P. ROSSANI.
De certamine poetico Herculano - A. BARTOLI.
De salus Polonorum origine qui dicitur "mazur" -
I. WABNER.
Ex Gallia - De nova gallica linguae orthografia -
MONTUCCIO.
"Tuberculosis" arcendae ratio - R. SPINA.
Dante Alighieri vices commemoratio -
H. SALVADORI.
Ex Danti Alighieri - L. A. - Carmen primum -
I. ROMANUS.
Lollius sive de propecta latinitate - P. ANGELINI.
De secretis Sacerdotum sectis - A. COSTAGGINI.
Communio vine - Venatoris et venatoris - H. D.
V. PIERALICE.
Festiva domus sociorum - Vox Urbis.
Annates - POPPICOLA.
Publici per orbem coetus legibus ferendis - SCRIBA.
Aenigmata - I. CASTELLI.

In tertia operculi pagina:

Per orbem - VIATOR.
Varia: Finitis orbis terrarum ingruis an multis abbin-
annis incipit? - Electrophraonum - loci P. d. V.

XIII num. ann. III.

Quae in studio scholae XIX saeculi scholis tra-
ditae - ROMANUS.
Sociis monitum - A. COSTAGGINI.
Sociis monitum - P. A.
Sociis monitum - I. ANTONELLI.
Ad solam, Quingentisimo recurrente anno ab aca-
demia Cracoviensi instituta carmen celebrare -
I. WABNER.
Sociis monitum - G. BATTANIUS.
Sociis monitum - ALMA.
Sociis monitum et Volcani - ROMANUS.
Sociis monitum - L. A.
Sociis monitum - R. SPINA.
Lollius sive de propecta latinitate - P. ANGELINI.
Quomodo Berolinensis monitum se dedit qui medicus
prope est factus - LAELIUS.
De modo et ratione edacandi tauros ad cursum
perit Hispanos - HERILUS.
Quaestio responsio - De una eademque recta appd
omnes pronuntiatione latina - H. D. V. PIERALICE.
Quaestiones inter socios propositae - De Henrici
Stenkevicius commenticia fabula quae inscribitur:
Quo vadis? - Vox Urbis.
Annates - POPPICOLA.
Publici per orbem coetus legibus ferendis - SCRIBA.
Librorum recensio - I. F.
Aenigmata - F. PALATA.

In tertia operculi pagina:

Per orbem - VIATOR.
Varia: Sinensis orbis circumvallatio - Ambulatoriae
aedes Iustitiae - Temporis per hebdomadas distri-
butio - loci - P. d. V.

XIV num. ann. III.

Indicta litterarum certamine additi dies - Vox Urbis.
De Europae gentibus foedere iungendis - P. ROSSANI.
De capillorum et barbae usu apud Romanos - A.
BARTOLI.
Ex Gallia - De omnium rerum Expositionibus deque
hodierna Parisiensis - A. VIELLOT.
De Sinas et Japoniae incolis - T. PACI.
De salus Polonorum origine qui dicitur "mazur" -
I. WABNER.
Carmen puellare - Melodia popularis Polonorum
sive "Mazur" - S. NOSKOWSKI.
"Zingari" qui dicuntur - HERILUS.
Sociis monitum - Laelii - conuentionem re-
ferens - LAELIUS.
Ioannes Gutenberg - A. COSTAGGINI.
Lollius sive de propecta latinitate - P. ANGELINI.
Sapientum inventio - M. LEX.
Horae subsecivae - Ignes arte facti in monte Pincio -
B. NEILL.
Ferdinando com. Capponio Pisanorum archie-
piscopo ob eius recuper. e gravi morbo valetu-
dinem - R. SPINA.
Communio vine - Proprie quibusdam quadrup-
dibus voces - H. D. V. PIERALICE.
Annates - POPPICOLA.
Publici per orbem coetus legibus ferendis - SCRIBA.
Librorum recensio - I. F.
Aenigmata - DIGAMMA.

In tertia operculi pagina:

Per orbem - VIATOR.
Varia: Manuscripti lapides - Quam diu liceat carere
somno volentibus - loci - P. d. V.

XV num. ann. III.

Futura militaria dominatio - SENIOR.
De grammaticorum ac rhetorum officiis apud Ro-
manos - I. IACHINO.
De Henrici Stenkevicius libro "Quo vadis?" in
scripto - I. ANTONELLI.
In Ioannem Baptistam N. N. octio nomine Rufum
ephebi cuiusdam olim alumnus - LEO PP. XIII.
Mancunia apud maiores - P. ALEXIS.
Toscanis aedes S. M. Maioris - A. C.
Ex Gallia - De omnium rerum Expositione Pari-
siensi - A. VIELLOT.
Sinenses portus - A. COSTAGGINI.
Angelus (Rossorum fabella popularis) - N. FESTA.
Communio vine - De papilionibus ac de messe -
H. D. V. PIERALICE.
Annates - POPPICOLA.
Publici per orbem coetus legibus ferendis - SCRIBA.
Aenigmata - DIGAMMA.

In tertia operculi pagina:

Per orbem - VIATOR.
Varia: Quid si caliora bodieris electride itinera? -
loci - P. d. V.
Sociis monitum - A. SECRETIS.

XVI num. ann. III.

Margaritae Italorum Reginae in nece Humberti co-
nugis - Vox Urbis.
Humbertus I. e. Donna Sabaudia - FORFEX.
De tuenda latinitate - H. D. V. PIERALICE.
De disciplina "sociologica" - P. ROSSANI.
De Sedulio poeta christiano - I. LEMETTE.
Passio Christi in scenis acta ad Oberammergau -
LAELIUS.
Solaris qui dicitur ictus - R. SPINA.
Ex Batavia - Feriae studiosorum Lugduni Batavo-
rum habitae - L. P. MICROVIR.
Geographiae studium in scholis - F. R.
Lollius sive de propecta latinitate - P. ANGELINI.
Quaestio responsio - De una eademque apud omnes
pronuntiatione latina - A. SORDET.
Amygdala - A. BARTOLI.
Annates - POPPICOLA.
Librorum recensio - A. P. - I. F. - I. A.
Aenigmata - A. E. DE DRUFFEL.

In tertia operculi pagina:

Per orbem - VIATOR.
Varia: loci ex historiis - P. d. V.
Sociis monitum - A. SECRETIS.

XVII num. ann. III.

Die nominali Leonis XIII Pont. Maximi - XIV Kal.
Septembr. A. MCX - P. ANGELINI.
Quodnam erit saeculum? - SENIOR.
De Romanorum bibliothecis - I. IACHINO.
De extraneis artibus apud barbaros Afros inventis -
A. COSTAGGINI.
Concordia Iulia - M. BELL.
Ex Gallia - De omnium rerum Expositione Pari-
siensi - A. VIELLOT.
De latinitate in scholis tuenda iterum, et non am-
plius - H. D. V. PIERALICE.
Effusionis novae in Romano Foro peractae - Ro-
MANUS.
Communio vine - Aestiva ad Romam in suburbano
coenatio - P. ALEXIS.
Annates - POPPICOLA.
Librorum recensio - I. A.
Aenigmata - V. CARIOLATO.

In tertia operculi pagina:

Per orbem - VIATOR.
Varia: Principia ad oculorum aciem servandam - Te-
lephotographus - Producentiae vitae causa motus -
Stiliane alter? - Novae medicinae ratio - loci -
P. d. V.

XVIII num. ann. III.

De quadam Calendarii Gregoriani optima virtute -
I. LAIS.
Sinense martyrologium - SENIOR.
De ingenuarum artium honestate - I. ANTONELLI.
"Unde haec incendia?" - G. P.
Pugiles graecae artis opus - LAELIUS.
Ex Gallia - De omnium rerum Expositione Pari-
siensi - A. VIELLOT.
De aetris temperie deque mentis motibus - R. SPINA.
Lollius sive de propecta latinitate - P. ANGELINI.
Communio vine - De messe, ac de papilionum
aucupis et speciebus - H. D. V. PIERALICE.
Horae subsecivae - Ad Felicem Ramorino in agro
Pistoriensi rusticantem, cui Vocem Urbis remit-
tebam - A. BARTOLI.
Aurum oceanum - A. L.
Annates - POPPICOLA.
Librorum recensio - P. A.
Aenigmata - DIGAMMA.

In tertia operculi pagina:

Per orbem - VIATOR.
Varia: Flores in conclavibus - Harengi quo vescan-
tur - loci - P. d. V.

XIX num. ann. III.

In sacerdotem venerabilem Iosephum Cottolengum
domo Braida apud Subalpinos, qui domum con-
didit Augustae Taurinorum, cui nomen est "Di-
vina Providentia" quo die civitas Braidensis eius
statuam in oppido dedicavit - I. B. GANDINO.
Quomodo arbitrorum sententiis parendum - MON-
TELUCCIO.
De ingenuis artibus plebi evulgandis - I. ANTO-
NELLI.
Wilhelmus Liebknecht - P. ALT.
Christo victori laus - I. WABNER.
Musices in animam effectus - R. SPINA.
Templum maximum Montregalense - I. SOLA.
De pilari ludo cui nomen "Hockey" - FORFEX.
Itali Brutiorum duci e polari itinere reditus - A. L.
Lollius sive de propecta latinitate - P. ANGELINI.
Vita functi viri clariores - I. F.
Quaestio responsio - De una eademque apud omnes
pronuntiatione latina - H. D. V. PIERALICE.
Annates - POPPICOLA.
Publici per orbem coetus legibus ferendis - SCRIBA.
Librorum recensio - P. A. - A. L.
Aenigmata - F. PALATA.

In tertia operculi pagina:

Per orbem - VIATOR.
Varia: Quotidianum humani corporis pondus et levitas -
P. d. V.
Epigramma - De furibus parvis, et de magnis -
I. BATTANIUS.
Sociis monitum - A. SECRETIS.

Item de Fortunae mutabilitate:

Fortuna nunquam sistit in eodem statu;
Semper movetur; variat et mutat vices,
Et summa in imum vertit, ac versa erigit (1).

Mordent quandoque et satyram redolent; eiusmodi
est epigramma illud, quod bis quater in quemdam
Rufum, elinguem rhetorem, exacuit:

Elinguem quis te dicentis imagine pinxit?
Dic mihi, Rufe. Taces? Nil tibi tam simile (2).

Novit etiam poeta delicatum quoddam acumen
versibus intexere, quale, puto, reperies, si epigramma
legas ad Proculum quemdam missum, quem laudat et
quod digna quae in publicum prodeant scripserit, et
quod optimo in iudicandis operibus gustu polleat.
Quamquam longius, totum hoc liceat exscribere. Li-
bellum suum Ausonius alloquitur, et eius responsa
refert:

Si lineas, cariemque pati te, charta, necesse est,
Incipe versiculis anteperire meis.
— Malo, inquis, lineis. — Sapis, aerumnose Libelle,
Pursungi magis qui leviori malo.
At ego damnosae nolo otia perdere Musae,
Lucturam somni quae parit atque olei.
— Utilius dormire fuit quam perdere somnum,
Atque oleum. — Bene ais. Causa sed ista mihi est;
Irascor Proculo, cuius facundia tanta est
Quantus honor. Scripsit plurima, quae cohibet.
Hunc studeo ulcisci: et prompta haec est ultio vati:
Qui sita non edit carmina, nostra legat.
Huius in arbitrio est, qui te invenire cedro,
Sed iubeat diris veribus esse cibum.
Huius ego, quod nobis superest ignobilis olli,
Dabo; sive legat, quae dabo, sive legat (3).

Verum si quod generatim de epigrammatibus Ausonii
iudicium est ferendum, autumo de ipsis verius ac de
Martialis opusculis dici posse, versum imitandum:

Sunt bona quaedam, sunt mediocria nulla.
Nihil enim habent quod singularem laudem mereat;
frigida sunt saepe, nec ullo aut lepore, aut adeo
ad gustum accommodata.

Quo eodem iudicio notari posse potest quaedam
alia poetae nostri opera ad epigrammatum rationem
accedentia, cuiusmodi sunt: *Parentalia*, *Commemoratio*
professorum Burdigalensium, et *Epitaphia herorum*.

Parentalia, ut ipsum indicat nomen, carmina quae-
dam brevia continet, pietatis, ut videtur, cura exarata
ad parentum suorum virtutes et

Nomina charorum iam condita funere iusto,
Fleta prius lacrimis, commemoranda modis (4).

Professorum autem *commemoratio* est opus, in quo
rhetores omnes Burdigalenses,

... quos nulla sibi cegnatio iunxit,
Sed fama, et charae religio patriae,
Et studium in libris, et sedula cura docendi

commemorat (5).

Haec duo opera pietatem certe spirant, gratiam
et amicitiam; at ipso Ausonio teste sunt

Nuda, sine ornatu, fandique carentia cultu (6).

In quibus, lector (monet Ausonius),

Eloquium tu ne quaere, sed officium (7).

In opere autem *Epitaphia herorum* inscripto versus
quosdam a graeco in latinum versos, in singulos he-
roas, qui Troiano bello interfuerunt, reperies, quibus
addidit Ausonius alia quaedam epitaphia diversorum
hominum, ut Niobes, Didonis, Diogenis Cynici, etc.

In his iudicandis immorari diutius nolo. At vero

(1) Epigr. CIV. (2) Epigr. XLI. (3) Epigr. XXXII.
(4) Praefatio *Parentalium*. (5) Praefatio dicti operis. (6) In
praef. *Parent.* (7) Coronis *Commemorat. profess.*

quatuor sunt versus e *Commemorat. profess. Burd.*
desumpti quos referre oportet, quippe qui poetae
mentem speciali ratione aperiant. Capite huius opu-
sculi primo, his verbis elogium Tiberii Victoris Mi-
nervii, oratoris, concludit:

Et nunc sive aliquid post fata extrema supersit,
Vivis adhuc, aevi quod perit memins.
Sive nihil superest, nec habent longa otia sensus,
Tu tibi vixisti, nos tua fama iuvat.

Quibus ex verbis, quoniam ἀνιχώτερον quiddam
redolent, quidam possunt coniecere Ausonium minime
christianae religioni addictum fuisse. Inter doctos
enim in contentionem venit utrum Ausonius christi-
anus religione, an potius Gentilis credi debeat.
Ex criticis alii — neque hi nulla auctoritate praediti,
inter quos consummatae eruditionis vir Muratorius —
pro certo negant Ausonium nomen Christo dedisse.
Quorum iudicio maxime suffragatur illa, inter alias,
res, quod Ausoniana « pleraque carmina a christiana
indole, nonnulla etiam ab ipso pudore longius aber-
rant; pauca tantum veri Dei nomen ingerunt » (1), et
cetera scriptura, atque, ut quidam censent, ratione
dumtaxat, quod apud Imperatorem Gratianum exseque-
batur. Christianam quippe loquendi rationem cum
discipulo christiano usurpabat.

Verum alii, et rectius quidem, contendunt Auso-
nium christiana fide imbutum esse, hoc ipsum te-
stante sancto Paulino his verbis ad Ausonium:

Inque tuo tantus nobis consensus amore est,
Quantus et in Christo connexa mente colendo (2).

Praeterea passim de rebus ad nostram fidem per-
tinentibus ea disseruit ratione, quae virum christia-
num sapit. Solum velim legas *Epemeridem* quam
conscripsit, id est *totius diei negotium*, in qua hanc
orationem diversis curis et occupationibus praemittit:

Da, Pater, aeterni speratam luminis auram;
Si lapides non iuro Deos, unumque verendi
Suspiciens altare sacri, Numina vltas
Intemerata fore: si te Dominique, Deique
Unigenus cognosco Patrem, missumque Duobus,
Qui super aquaeveas volitabat Spiritus undas, etc.

Hinc Gyraldi sententia videtur admittenda: « Chri-
stianus quidem Ausonius fuit », ait dial. 10, *De poelis*,
« ut ex eius verbis, et item Paulini eius discipuli
facile colligimus, sed penitentior tamen et lascivior,
quam ut inter Christianos numerari dignus » (3). —
Non absimilis ille fuit pluribus nostrae memoriae
poetis, qui suum, quod in veritatis virtutisque com-
mendationem divinitus sortiti sunt, ingenium aut foedis
corrumpunt rebus, aut vanis et inutilibus prope lu-
sibus enervant. Fere semper enim ludit Ausonius,
nec, nisi rarissime, os aperit magna sonaturum. Po-
tuisset tamen, si voluisset, materiam digniorem ag-
gredi. Magni quippe poetae dotes passim in carminibus
eius translucent; quas si strenue coluisset, non inter
minores (4) sed maiores poetas locum obtineret. A
subtilibus poetarum iudiciis, teste Bayle (5), tem-
pori tribuitur, quod poeta noster plerumque ediderit
carmina rudia et quasi inchoata tantum; si vero au-
rea vixisset aetate, cum magnis illius saeculi poetis

(1) Cf. notas carminibus Ausonii apud Migne praefixas. Tom.
Patr. lat. XIX.

(2) Poema XI, epist. ad Aus.

(3) TRITHEMIUS, *De scriptor. eccl.* tom. I, Ausonium no-
strum episcopum Burdigalensem facit eumque concilio Trevirensi
interfuisse affirmat. At falso. Alius enim fuit Ausonius martyr
episc. Burdig., de quo *Martyrol. Roman.* III ante id. Iunias.

(4) In sua *Bibliotheca classica latina* WERNSDORFIUS Ausonium
poetis minoribus adscribit atque ex eius carminibus quaedam
selegit diversi generis dictae *Bibliothecae* inserenda.

(5) Cfr. *Dict. bist. et critique*, art. « Ausone ».

aequalem futurum fuisse. Neque infitias ibo. Cuique
autem, ut opinor, peritorum iudicium constabit, qui
eiusdem poetae *idyllia* legerit et *epistolas*, de quibus,
si lubet audire, alio numero dicemus.

I. LEMETTE.

PEREGRINATIONES IN ARCTON

Quo difficiliora et asperiora, terra marique, in
Septemtriones itinera, eo celebranda magis
atque admiranda videntur, quamvis nec sequi, nec
vestigis insistentes praeceuntium ea probare possi-
mus. Querulis autem hac rerum conditione illud
respondendum putamus, quod Maumethanorum Ka-
lifae Aroun-al-raschil quidam aulicus reddidisse so-
phus fertur. Quum enim hic non satis reverenter de
autocrate loquutus esset, quasi de homine qui multa
pro lubito et iocose et iucunde potius, quam gravis
et superciliosus faceret, relata summo imperanti
sunt verba — invidis enim scatent regum arces — ut
sapiens in capitis discrimen adduceretur. Nec longe
a spe suscepta ceciderunt. Aroun-al-raschil enim,
sopho vocato, praecipit uti, die sibi sumpta, spa-
tium, quod inter terrarum orbem lunamque cedit,
ad unguem ultimum dimetretur, rei summam coram
autocrate confiteretur. Sin, aut minus, aut incompte,
aut insipienter, conficeret rem, capite plecteretur.
Nec sophus inhorruit iusso. Comparatis enim pluribus
carris, ipsisque filo tenuissimo cumulatis, coram rege
statuta die fuit; ipsique reddidit se dimetienda dime-
titum, imperata fecisse; intervalli vero mensuram
contineri filo, quo sexcenti illi carri onerabantur.
Stupuit Kalifa, et quum a sopho petisset quomodo
fidem mensurae probaret: — Ego — sapiens in-
quit — coram te et in tua potestate sum, capite ac
sanguine daturus fraudis poenas et poenas erroris.
Tu aulicos habes, praeterea plures longius me sapien-
tiores atque excellentiores — digitoque et nomine
illos indicavit, qui indices verborum eius praecipue
fuerant —; mitte hos et visuros et probaturos, qui
si minus dicto audientes regi fuerint, socordiae, in-
sapientiae, contumaciaeque debita tibi persolvent.

Qui igitur ad ea migrant loca inhospita, calami-
tibus et caede invisentium infamia, quod sophus,
sophi et ipsi respondebunt socordibus aut fidem de-
tractantibus, aut invidia extenuantibus viriliter patrata;
patrata, inquam, quibus, si vel somniantes ea videre
putavissent, horrore ac terrore periissent aeternum.

Haec apparent animo nobis legentibus Italum,
et regali ex progenie adolescentem exortum, Aloisium
Brutiorum ducem, ex imperviis gelu ventisque
litoribus redeuntem in patrios fines, postquam illic
feliciter progressus est, quo nulla ante eum vestigia
hominum pervenere. Quinimo polum felicissimus
omnium attigisset, nisi et fames, quae nemini parcat,
nec hominem virumque veretur quemquam, et navis,
labefactatae concrescentibus et constringentibus circa
gelu fluctibus, conditio, iussissent reditum imperio-
sius. Quidquid fuerit, redit cum hoc adolescente in
hodiernos Italicos gloria maiorum, qua et in periculis
subeundis, et in praestantia adipiscenda claruerunt,
et iam Columbi et iam Americi nominibus nomen
Aloisii et Sabaudia Brutiorum ducis felicissime additur.
Bene quidem, nam in proverbio est: « Funiculus tri-
plex difficile rumpitur »; sint haec autem tria no-
mina quasi funiculus triplex, quo, mari perquirendo
parta, prospere Italica gloria coerceatur.

Qui igitur neque turpis lucri cupidus, neque mala
ambitione succensus ut in patria floreret (florisset

tent atque recinant, mundique adpectus et humanae societatis eventus, non nisi hac admota veniti crystallina magica lente contemplantur.

Rursus autem, si formam operum perscrutatus fueris, schola est, cui simplicius magis et rudiori artificio uti placet, ut cuique ex plebe sua opera intellectu planiora evadant; dum alii contra, antiquitatis praecipue assiduo studio volumina pervolventes et monumenta investigantes, elegantiore quo magis possunt calamo, sive stilo, sive scalpro ad opus accedunt, et subtilissimam calliditate in minimis quantumvis apicibus aliquid splendoris ut micet curant. His notis, hic legimus, qui « naturalistae » dicuntur, ab aemulis, quibus ab « idea » nomen est, sciunguntur, longaque qui inter classicos sese renuntiari cupiunt a plebeis et popularibus differunt.

Atque ut rudi populo facile omnino et apertum sit, quod sit, simpliciter primum atque minus exquisitum, postea, cum oportet, cuius, nullis circumlocutionibus, intimum operis sensum etiam planiusque valent; deinde ut quae effinguntur atque enarrantur nec tam alta sint, nec tam imperita, quae ab aemula humiliorum consuetudine longe abhorrant, eoque tenuem saepe eruditionem, vel minus promptam intellectus aciem, nimium praestantissimam.

Quibus, ut videtur, populi, sapio est qui non videtur, si ab omni hac popularium animi ratio tantum ac victrix hominum morum pervaderet atque omnium animis potiretur, proxime fore ut omnia populi in multitudinis progressu exularet. Quae vero hic postremo consilio a viris ad popularium cultum homines delitis effinguntur, arduo saepe ingenio, saepe peritumque labore, ea ob benevolentissimum, huiusmodi constum laude maxima esse digna non negat; sed a propria rectaque artium generatione longe, necnon ab earum natura longe dicta mihi videntur, nec quidquid ad earum progressum et augmentum nequam attulisse. Ea nimirum non aemuli ratione tanta conspicio, quam quae a sollemnibus magistris exhibetur in libris atque epigrammatibus pro poesis puelliae, primis litterarum rudimentis vacantiis, exaratis. Est enim inculta plebs, sine rusticam sive urbanam eam delegimus, parvi vix primis litteris imbuti apprimis similis, quos antequam ad Horatianae carmina intelligenda mens instruat, distans annorum spatio grammaticos et lexicon et auctores minus callido stilo utentes, versare necesse est, ut, arrepto tandem latinis vertice, postea dicendi elegantia principum, non tam perlegant integram, sed quasi in deliciis semper habeant.

Ita, consensu pro popularibus cantiunculae, musicave planina effinguntur, fabulae et carmina tenuiore calamo exarantur, tabulae conficiuntur vivis sane coloribus illitae, sed abditis musarum lenociniis neglectis, quae animadvertere ignari audientes vel spectantes non possint. De his vero omnibus, non ut de bonarum artium operibus loquendum est, sed de optimis ferme conatibus ad popularium intellectum non modo delectandum, quam et erudiendum et effereandum paulatim, ut maiora tandem aptis viribus consequatur.

Sed a meta longe adhuc absumus, manetque iter haud brevi aetate explendum, antequam illa videndi, audiendi, atque intelligendi et sapiendi similitudo fiat, quae de nobiliori atque de humiliori artium bonarum ritu omnem sermonem auferat.

Quam versus metam praevalida quidem conamina esse autumo tum popolare theatrum, quod apud Germanos usuvenisse iam nostro in commen-

tario dictum est, tum potissimum Popularia, quae vocant, athenaea. Ea quidem apud Belgas primum existerunt maximo plausu, exque iis in Gallos, Lutetiam praecipue, invecta esse gavisi sumus. Ea, dum evangelica caritate movente, atque moralis emendationis praecedente consilio, condantur, quam maxime ad rem profutura credimus. Quin etiam, si catholicis lectissimis viris, qui in hodiernae societatis emendandam condicionem incumbunt, aliquid iuvat commendare consilium, illud est ferme, ut athenaeorum huiusmodi ortus et leges attente considerent, vixque commodum sit, in melius convertant.

I. ANTONELLI.

DE AUSONIO POETA

DECIVS (aut Decimus) Magnus Ausonius poeta Burdigalae natus est anno cccix. Matrem habuit Aemiliam Aeoniam, gravitate simul et comitatu commendatam; patrem vero Iulium Ausonium, qui quum ob virtutes, modestiam praesertim, tum ob medicinae scientiam maximam apud aequales consecutus est laudem. Huius virtutes a filio celebrantur in opere quod Ausonius *Parentalia* inscripsit, e quo haec excerpere lubet:

Omnia quae voluit sibi (pater) prospera vidit, et idem Optavit quidquid, contigit, ut voluit.

Non quia salorum nimia indulgentia, sed quod Tam moderata illi vota fuere viro.

Quem sua contemnit septem sapientibus aetas;

Quorum doctrinam moribus excoluit:

Viveret ut potius quam diceret arte sophorum,

Quamquam et facundo non rudis ingenio.

Præditus et vilas hominum ratione medendi

Porrigere, et fati amplificare moras (1).

Ad litteras addiscendas Aemilio Magno Arborio praeceptore usus est Ausonius. Cuius in disciplina tantum profecit, quantum ex magistri et studio et solertia posset sperare. Erat enim Arborius Ausonii avunculus, et dicendi tum doctrina tum facultate praepotens. Namque Burdigalae primum, Tolosae deinde, atque etiam Constantinopoli summa cum laude rhetoricam docuit. Cui studio forenses labores adiunxit, quibus et de Gallia Narbonensi et de Hispania, et de aliis provinciis bene meritus est, gloriamque sibi non minimam peperit.

Hoc ergo eximio praeceptore exemplo suadente, aut fortasse verbis impellente, Ausonius ad causas dicendas se per aliquod tempus foro addixit. Rei tamen mox pertaesus, studia litterarum amplexus est, quibus maxime delectabatur, atque Burdigalae in tradendis dicendi praeceptis navavit operam. Ait enim ipse Ausonius (2):

Nos ad grammaticum studium convertimus, et mox Rhetorices etiam quod satis attigimus.

Nec fora non celebrata mihi, sed cura docendi Callior, et nomen grammatici merui.

Inter discipulos, quos Burdigalae habuit, primum certe locum tenet Pontius Meropius Paulinus, cui deinceps tanta in Ecclesia obventura laus erat et maximarum virtutum splendore, et litterarum excultarum gloria. Hinc inter hos duos viros summa consuetudo, quamquam vitae rationes toto caelo discrepantes.

Rhetoris autem fama percrebrescente, a Valentino imperatore Augustam Trevirorum, quae tum

sedes imperatorum erat, arcessitur Ausonius, qui filium eius Gratianum iuvenem et recens imperatorio honore decoratum litteris informaret (1). Inde honorum principum, quibus est Ausonius cumulatus: a principe enim ad quaesturam mox promotus, deinde (verbis utor Ausonii)

*Praefectus Gallis, et Lybiae, et Latio:
Et prior indeptus fasces, Latiamque curulem
Consul, collega posteriore, fuit (2).*

Neque tamen honores rhetoris mores studiaque mutarunt (3). Ausonius enim in componendis multiplicis generis carminibus multum videtur impendisse et laboris et temporis. Scripsit enim versus tum ad laudandos imperatores, tum ad fastos urbis illustrandos, tum ad proprios parentes posteritati commendandos, tum ad colendas epistolis amicitias, tum denique ad ludendum de omni re, quae poetae aliquantum ingeniosi venam potest sollicitare. Quorum operum nonnulla periere, *Fasti* maxime quos digresserat usque ad annum U. C. mxxxi, Christi vero ccclxxxii.

Quo autem magis poetae ingenium innotescat, de praecipuis eius, quae remanent, operibus pauca dicenda puto.

Primo loco (si editionem attendas, quam praenibus habui, apud Migne, tom. XIX *Patr. lat.*), veniunt *Epigrammata*, numero cxi. Plura fortasse ab Ausonio conscripta sunt. At vero quae desunt hac de causa eliminata fuisse censeo quod foeterent: dicit enim Scaliger, Ausonium epigrammata scripsisse lasciva et flammis expianda.

Est autem epigramma genus quod multiplicem materiam, multiplex ingenium, multiplicemque stylum patitur. Quod enim prius pro laudibus soluta aut metrica oratione insculpendis imaginibus signisque quibuslibet inserviebat, mox in libros translatum est ad breviter aut longiuscule exprimendam rem quamcumque, quae sermone quotidiano perstringi possit, sive cum laude aut vituperio, sive cum risu aut misericordia, sive cum alia quavis animi affectione in medium adducta. Habere ergo potest huiusmodi scriptio nunc venustatem et gratiam, nunc cavillationem et acrimoniam. Sententiis quandoque nobilitatur, atque ob motuum gravitatem, altitudinem et maiestatem lyrae poseos potest attingere. Gaudet insuper saepe caudam extremo spiculo exacuere, quo percellat, delectet, pungat et quasi mordeat aures audientium.

Quas dotes, in Martiali quidem ab omnibus qui emunctae naris sunt deprehensas, nolim epigrammatario nostro omnes tribuere. Dicam ingenue quid sentiam. Inest quidem epigrammatis Ausonianis summa et materiae et metri varietas. Gravia nonnunquam sunt ob sententiae dignitatem, quale est epigramma, quo modestiam sectandam suadet:

*Fama est fictilibus capnisse Agatoclea regem,
Atque abacum Samio saepe onerasse lulo,
Fercula gemmatis cum poneret horrida vasis,
Et misceret opes pauperumque simul.
Quaerenti causam, respondit: — Rex ego qui sum
Sicaniae, figulo sum genitore salus. —
Fortunam reverenter habeo, quicumque repente
Dives ab exilii progrediare loco (4).*

(1) De quo munere ad Syagr. loco cit. AUSONIUS:

*Aurea et Augusti palatia iussus adire,
Augustam sobolem grammaticus docui.
Mox etiam rhetor: nec enim fiducia nobis
Vana, aut non solidi gloria iudicii.
Cedo tamen fuerint fama potiore magistri,
Dum nulli fuerit discipulus melior.*

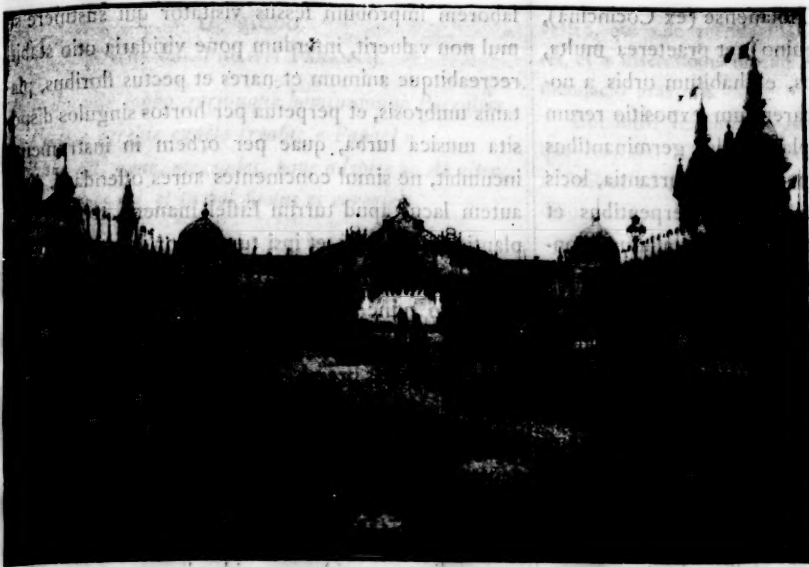
(2) Epist. ad Syagr.

(3) Rhetores tunc temporis aut causis orandis, aut historiae conscribendae, aut colendae poesi se libenter dabant.

(4) Epigr. VIII.

(1) *Parent.* I. De Iulio Ausonio legas etiam idyllium II, in quo magnopere, quamquam non inflatis verbis, a filio pater extollitur.

(2) In epist. ad Syagrium init. operum Ausonii praefixa apud Migne.

Electridis palatium in Expositione Parisiensi.

aemulus, sive imitator, suarum tabularum partes tam calide effingens, omnem tamen subiecti formam, lucis umbraeque pugna mire reddita, tanto robore retulit. Qua quidem callida peritia, etsi interdum abuti artifex visus sit, ut secundas tabularum personas nimis tenebris quasi obruerit, tamen lucidos adspectus sapientibus coloribus cum tetigisset, miram ad vitam quacvis pingeret suscitabat, et parca colorum distributione veriores pulcritudines obtinebat, quam si fusa prodigalitate eos adhibuisset: quae plane subiecta imago vix intuenti statim evincit.

LAELIUS.

EX GALLIA

De omnium rerum Expositione Parisiensi.

V.

Qui Martius Campus, anno 1889 pulcherrimus visu, superiorum Expositionum ad retinendam traditionem, maxima complectebatur, ac talis fuit, ut haud facile memoria invisentium excideret, nunc ita sibi constans est factus, ut dum prisco haeret nomini, alius ab illo exsurgat, et fortasse praestantior. Itaque, turri, cui ab Eiffel est appellatio, et machinarum sedibus exceptis, omnia in eo nova exstructa fuere. Quae tamen sedes, penitus interior commutatae, frontem occultant; nam coram sunt prospiciuntque in forum illa electridi consecrata palatia, et duplices hisce hinc et inde ordines aedium, interpositis iucundis viridariis, protenduntur, quae omnia celebritati Elysiorum Camporum minime invideantur.

Atque ad aedes machinarum quod attinet, quas interius diximus immutatas, in iis ingens illa 6500 per metra spatians deducta est aula, quinque et viginti hominum millia continens, festis opportuna frequentis, septa gradibus ad spectandum, et superpositis ardua porticibus, unde in illam prospectus. Quatuor immensis velis per quatuor parietes ambitur, quae anni quatuor tempestates picturis ostendunt. Quod a laeva et dextera e priscis aedibus superest, hinc quae ad agriculturam, hinc omnia quae ad alendum sunt congregata profert; suo singula loco.

Iamque ex hisce per viam Suffren gradimur in Helveticum pagum, qui ita erectus est, ut non te Parisiis, sed in montibus et vallibus Helveticis versari credas. Adeo ad exemplar omnia; sunt enim casae, mapalia, prata, luci, boves, et vestibis propriis incolae; sunt quoque mores ad fidem expressi et redditus. In pagum autem aditus a via Suffren dextera Martio Campo, et duae, quasi limen, turres

tuentur, horologio singulae insignes, ita ut nihil diversum praeferant ab illis, quae tintinnabulis tum Tigurum Oberland celebres habentur. Procedens et gradiens invenis diribitorium, nummariam mensam, exigui municipii sedem. Sunt praeterea domus helvetico ritu ad unguem, helveticis negotiatoribus habitatae, qui industriam ibi propriam exercent; nempe hi bellariis, mellitis, offellis, hi cerevisiae vendendae, hi lactis multa venalia faciunt, hi vaccas pascunt, hi molendis dant operam

cerealibus, et dum sensim procedis, vallem ingrederis utrinque nemore, collibus, praeruptis etiam septa; et inter saxa crepante pede labens aqua prius molam agit, inde rivum constituit, inde torpet lacu, cui imminet alimentaria officina, cuius pascere libenter obsoniis atque pulmentis. Quid si dixeris ibi exiguum et esse larem — nihil a vero differt — ubi anno 1712 vigesima prima Iunii mensis die Ioannes Iacobus Rousseau natus est? Alpium tamen ordo sexcenta metra tenet in longum, quadraginta eminet, ita porro ut cristas montium imitetur caelo spatiantium. Triginta centena millia Gallicarum libellarum (*frances*) in hoc opus iucundissimum oculis assumpta sunt.

Sed in Campo Martio digna singulari intuitu sunt plura, et quaedam enucleamus ex iis.

Palatium, quod architecturae civili inservit, non militari, atque ideo « Palatium Genii Civilis » appellatur, atrium fovet in medio, rotundas crepidines viginti septem per metra dilatas, turribus angulo cuivis adiectis, apicibus cuivis turri superpositis. Suprema atrii transennae tenent, sub quaeis porticus, dum in has e transennis vexilla antennis affixa dependent. Inter ordinem porticus et reliquam aedificii parietem, zona est toto producta aedificio, in qua anaglyptis exprimuntur a trahea et asino ad currus, vaporitrahās, et electricvehās, et automobiles, quicquid a priscis temporibus ad nostra tempora adinventum est, ut alieno potius utamur pede, quam nostro. Palatium autem hoc una cum adnexis frontem habet quingentis metris productam; eius enim alae porticusque adduntur iis quae ab industriis chimicis nomen habent, iisque, quae ad palatium publicae doctrinae, quasi amicas manus portant.

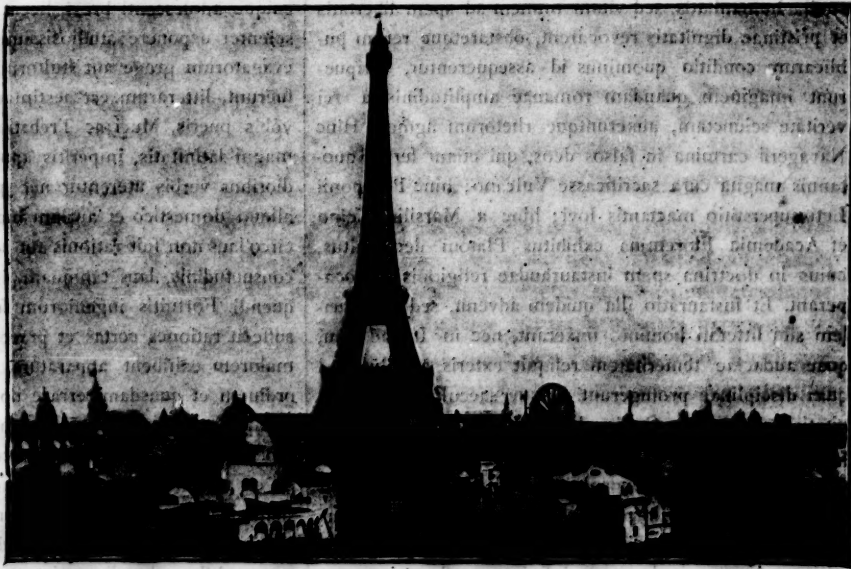
Palatium huic amplitudine et magnificentia par illud est, quod industriae circa deducenda et concinnanda fila, texendasque telas cuiusque generis datum voluere, triginta sex millia metrorum et sexcenta

ac sexaginta in quadro metra premit. Ambulacra interiorius habet in longum tres, lata singula metra vigintiseptem, quae totidem obsequuntur minora lata metra novem. Porticus vitris nobilitatur productis, fornices eius, flagrantibus illustres coloribus, picturae, ornamentaque notant. Architecturae ratio modum sequitur Aloisii XV aetate invalescentem; in tholo allegoria illius usus hodierni, qui dicitur *la Mode*, sanctissimum feminis numen, quod uti cultoribus sit aequum suis, dignum dea morem vultumque gerit. Morem! Tota in vestibus, supervestibus, cinnis, calamistris, palliis, fasciis, annulis, inauribus, armillis, pileolis florentibus, frondescentibus, et insignibus avicula, penna, ala, sexcentisque crepundiis huiusmodi; quod quidem deabus priscis ignotum fuit. Huic nunc deae templum est paene universus terrarum orbis, atque eo pervenimus ut propriis officiis, naturaeque praeceptis pauci, omnes huius novi numinis indiscriminatim pareant imperiis. Modum feminis suade, si stet vis!

Frons omnis in arcus dividitur ellipticos, quos dominantur singulos aureis descripta characteribus nomina singulorum Galliae oppidorum congrua palatio laudatorum industria. Huic palatium additur mechanicis artibus porticu longa, talique porticu palatium, cui a fodinis nomen, pariterque rituque eodem illud, cui a metallis est appellatio. Quadraginta circiter centena libellarum millia ad opus hoc ingens conflandum erigendumque data sunt. Conflandum dixi, quia praecipuae eius partes, et praecipuae illae quibus innititur, omnes ex ferro et chalybe conflatae fuerunt, ita architecto Blasette iubente, quem studia Romae aluerunt, atque inde praemium honoris anno 1879 retulit.

Ex adverso, et coram Helvetico pago, camini apex est octoginta metris altitudine eminens. Hinc officinae, unde vapor, et unde electrides. Binae sunt; unaquaeque in fronte metra cxvii, in agros metra xl soli premit, vimque ambae praebent, quam viginti equorum millia exsererent; quamvis vel duplicis virtutis exhibendae compotes sint, quoties hoc necessitas postulet. Hinc sub Campi Martii solo per mille et quingenta metra vapor, aqua, electrides, singula inclusa propriis thecis, tubisque discurrunt cuniculo in fabrefacto. Duae autem parvae turres moventem singula vim generantes, variis emicant distinctae coloribus, aureo, viridi, caeruleo, idque ne discrepent a reliquis aedificiis, a campis, a caelo, sitque expositioni rerum discordia concors.

Electridis ante palatium, quasi ad ornamentum decusque, est illa summa omnium aquarum, fons ille

Turris Eiffel et quae circumstant in Expositione Parisiensi.

enim regali, quo vivit, sanguine, quamvis Arctos nallas adhaer aquas), sed unice pro scientia augenda, pro veritate rerum locorumque assequenda multa perperis, nova quaedam adeptus referet de regionibus illis fere mortuis ac desolatis, de solitudinibus illis, per quas equitant procellae navales, in quas incandescit aeterna semestris nox, quas sempiternus inhabitat silentis horror perpetuus, quem nulla humana vox, nullus cantus et modulamen ullum mediis in tenebris unquam rupere.

Sit procul a dubitatione hominum Nansen ad sextum et octogesimum gradum ac decimum et quatum momentum prope polum Arcticum pervenisse, ubi gradus a gradu centum ac duodecim chilometrorum spatio distat, ita ut eo ab loco, ubi Scandinavus heros restitit, quadringentis solummodo chilometris ad usque Poli vertiginem accitaret, non abinde liceret, quod a Nansen agro per Franciam ad Neapolim perficeret. Scio aliud esse caelum, aliud solum et mare inter Siluriam ac Neapolim; scio aliud esse vaporitrans velli omnes hinc effluere, circumspicere etiam, videri gratia passim rursus, ubi, pennis, et omni circumspicere, circumspicere, ut traher fere obsequens; aliud quoque, ubi, regata canum vi per mare, per impendens, et circumspicere, quod per hanc, per insidantes passim, hinc abyssos, per aethra concitata, hinc, per solam concitata glacie sine die, sine nocte, circumspicere, rursus, cum sive grandis, procella agitante, hinc, hinc, inter eo, quod sit, carere loco, refugio, victa, omnibus deum et singulis, quo vita esse non potest. Hanc omnia intelligo, et pro sciendi erodendae, capiam, qui, quod, hinc, quasi duplicata cohorte, accitaret a Polo Arctico, ut amicos et amicos, et fere dicam temerarios, a laus esset; dicam tamen, audaces. Cur horum, in quavis cariorum, obita est, hinc, hinc, supra, illic in, decem, postea, memorat, nec iuvat opportuna et maturam, ut alii plerumque solet, ita ut, pro marinis hinc, hinc, abrogato Vergilii carmine, illud poetae subiciendum subdendumque sit a *Thebaide*, ni fallor:

Est mala fides pils fori, atque ingentibus aulis

Rare comit...

Fertur Nansenius limen attingisse insuperabile viribus et conditionibus hominum; nam undequaque turbines, undequaque furiantes per aerem perpetui horrentem caligine procellae, undequaque concreta ex glacie volitantes decedentesque e caelo rupes, quadringentorum chilometrorum intervallo, perpetuo saevientes praelio amoveant ab optata meta cupidos adeundi, et potiundi. Nobis pariter dubitatio non est nostros inde redisse prementibus undequaque turbinebus, et viam prohibentibus. Heroi igitur nostro, quadraginta chilometra ulterius Nansen emenso, ro-

bur et aes triplex circa pectus fuit, cum talia confecerit. Haec ille explicabit, haec ille monebit, docebitque utrum vera sint, quae feruntur. Inveterascit enim opinio, et iam populi percrescit sermone, aeternos illic turbines, luctantesque illic aeternum ventos quadam physica necessitate oriri, et stare legibus aeris et coruscantis solis.

At nunc hisce coram inferendum est, thesim ab acutissima ac scitissima femina Renooz, quoad iter Andrée primo editam, quassatam ferme ruere, non his argumentis, quibus *Astrophilus*, Mediolanensis commentarius, calendis Augusti scribens innititur, sed quia irradiatio coruscantis atri, pone solem, etsi re-

(n. 4), thesim Renootianam ita interpretatur: « Materies aetheria a sole ita proiecta, ut quovis secundo momento trecenta chilometrorum millia praevertat, vim impulsionis enormem habeat necesse est; velocitati enim respondet impactionis vis. Quae celeritas dum recto cadens in aequatoriales zonas convertitur in calorem, in polares zonas obliqua, et quasi transversim ruens, libera praeterfluit, ac proinde impulsu distrahit verritque cuncta in quae incurrit, si minus illa sint solida et stantia ». Arguit inde contra thesim reducens illam in evidens falsum; nam si talis incasset potentia et vis radio solis, hic quidquid super orbem est secum traheret, nam orbis unaquaeque pars in diurna rotatione obliqua fit semper plus minusque lucenti, nec perpendicularis, praeter momentum, est, et nonnisi in torrida zona perfecte. Ipse animadvertens dico, a sole non proici, non eructari aliquid, sed commoveri medium aetherium tantummodo, inde lux, inde e lucis unda calor; iterum, ubique terrarum solis radios perpendiculares non esse toto anno, praeter ambulatoriam meridiem in aequinoctio horam; tertio, circulum, quo dividitur emisphaerium terrestre luminosum ab umbra, habere reflexionem in aequatore maximam, in polis utriusque nullam. Quid inde illa somnia, et undenam procellarum turbinebus apud polos aeternae aestuantium ac sine more saevientium?

De his ergo sperantes uti certiores facto fiamus, dum redeunt regiae progeniei gratulamur, dum plaudimus iis, qui cum eo fuere, votis ac desiderio quaerimus et exspectamus eos, qui defuerunt, ac redituros fore speramus, nempe Guerinum, Ollierum, et Henri Alphred Scandinavum.

Quoad ea vero, quae astronomicas leges propius attingunt, et quae sunt inter effectus lucis et vires tangentiales radiorum a sole rudentium non modo in orbem, sed in planetas omnes, peculiarem sermonem instituimus, remque ipsam quaquaversus disceptatione et inquisitione tractantes, uti spes est, nitide ac plenissime in hoc commentario absolvemus.

Cerchiarae in Calabria.

PETRUS ALEXANDER M. ROVITTI.

PAULI REMBRANDT TABULA

IPSUM PICTOREM REFERENS

REMBRANDT Paulus, Batavus, Leidae anno 1606 die Iunii mensis xv natus, Amstelodamii die Septembris mensis viii anno 1669 mortuus, tabula hac, quae Florentiae in Pittiana pinacotheca asservatur, suam ipse effigiem expressit. Vis colorum veritasque luminis ea sunt, ut prosilire veluti e tabula pictoris faciem dixeris: utraque enim peritiam summa in eo fuit, laudemque apud aequales et nepotes tantam Paulo acquisivere, ut Batavorum pictorum princeps is habitus fuerit. Nullus equidem, sive

Paulus Rembrandt.

(Hanc tabulam, in qua sese pictor retulit, photographice expresserunt Fr. Alinari - Florentiae).

fracta, reflexa, dispersa conversione subita virium, semper tamen recta progreditur, indeque violentiam nequit concipere, quia medium docile, per quod sibi via, seu aetherium illud quid sit, sive conicum, sive elementum universale et primigenium sit aliquod, nescio quo nomine designandum, sua subtilitate omnium vibrationum compos est, nec hisce resistit, quaeque hae sint, atque undique veniant. Ubi autem nulla oppositio, nullus attritus; ubi autem nullus attritus, nullae quoque procellae, nulla perturbatio. Speculum oculi, quod « retinam » dicimus, etsi milimetricum sit, a sidereo nocturno caelo miriades vibrantium astrorum accipit, nulla vibrationum confusione. Quid esset, quaeso, si omnis calor, si omnis lux, deficiente conversione irradiationis, converteretur in quid dynamicum, quod nos mechanicam vim pedestri sermone appellare solemus?

Sed rem propius respiciamus. Idem *Astrophilus*

De gibbo.

(Ex ital. PHILIPPI PANANTI).

Rite docente sopho, rerumque hominumque Parentem
Fecisse egregie cuncta creata: «Papa!»
Gibbus ait, «me, me, sodes, pone adspice». At alter:
«Gibbus uli, et tu pol factus es egregie».

IOAN. BATTANIUS.

COMMUNIA VITAE

Vinea, vindemiae, et quae propter.

OCtober mensis in ianua, et cum eo Tibulliana invocatio:

Bacche, veni dulcisque tuis e cornibus uva
Pendeat!

Trahit sua quemque voluptas! me autem uva potius iuvaret si penderet non Bacchi a cornibus, sed a «sarmenis».

Et si causam quaeras, in promptu est; quippe, si tollenda mihi esset uva e cornibus eius, non haberem profecto et quo conquirerem, et ubi reperirem, et unde deciperem; at ubi in vinea et ad «flagellum», seu «palmam» siet, scio ubi inveniam et unde legam «botriones», quibus collectis, placato prius pecunia villico, ad plenum explebor, et ad satietatem.

Iamque me desiderium vineae titillabat; et (scribere non erubescam, prouti nec erubescio fateri et facere, quod maius aliquid est) cupiditas uvae potiundae me plus aequo incendebat, quamvis neque gulosus sim, neque...; sed ex Adamo nascor, et nihil de moribus eius a me alienum puto; immo lectores moneo meos, me hac praesertim de causa ab illis valde abhorre, qui nos e simiarum genere exortos esse contendunt. Ecquid enim meam ad excursionem proferrem coram iis, qui me in culinarias res primum accusant?... Quamquam o!, si vera vellent nuntiare, ut excandescerem, calumniari interdum me faterentur, vel saltem fateri deberent.

Hic praescriptis, considerate, vos qui legitis, utrum eo potuissem amentiae pergere, qui Aristidem nostrum Leonori munifice et magnifice me suum ad rus invitantem sordida vellent repulsa repellere. Ultro obtemperavi, obsequutus sum, adivi immo maturius hora, Horatii memor, qui praedicat:

Virtus repulsa nascia sordidae
Intaminatis fulget honoribus.

Ego autem Horatianis praeceptis, honoris causa dictum volo, semper gero morem et gessi, praecipue in his quae pertinent ad convivium.

Ante limen villae itaque virum exspecto, ac diu moratus, tandem aliquando venientem opperior insigni amicorum circumseptum comitatu, praeeruntibus asinis, quos veci pervenerant, et a quibus descenderant, ut «muliones» alio deducerent, quam in vineam, pascendos, praecipue vero quia, nescio qua repentina laetitia, quasi certatim salutarent me, lepidissimi suo more «rudebant». In quos ego indignans - quis talia ferret? - malo versabam animo multa, et iure eos ab «asinariis» fuste mulcari. Quinimo eo devesi, ut inter latina verba supereminens ac superexcellens mihi verbum «erudire» videretur, quia cultus ac doctrina quicquid asinum in humanis esse potest excerpunt, ideoque tantum distamus ab animali hoc improbo, et pervicaci, et procax, quantum erudimur; mihi huius proposui me ad nauseam usque erudiendum, ut nihil cum exosa hac bestia esset commune. At haec alio pertinent, et hic notanda sint, ut donemus Aristidi ac sociis adveniendi tempus ad limen.

Vix stetit ante fores, ferrei patuere cancelli, dum ille me dextera apprehensum pone se, mirantibus villicis, qui mihi, deambulanti coram, portas non aperuerant, apprehensum, dico, me secum interius ducit consalutantibus amicis plerisque, fere omnibus, qui mecum in commentarium hoc tam bella conferunt; modestiae causa dico haec de iis, non de me; credite et habete fidem homini

vestro, qui sine mendacio potius quam sine uva restaret, et a discretionis die ad hodiernas idus uvam semper mendacio praetulit.

Ubi intro ventum est, proh quae deliciae videnti atque odoranti! Quanam futurae forent gustanti?... Lata a foribus ad aedem dominicam via, sexcentis longa pedibus, exigua virescebat herba, tenui, molli, amica calcantibus, cui imminabat, docta cultum et bene comptum bipenni, omne fructuosarum arborum genus, a «piris» ad «persica mala», atque a «cydoneis» et «cotoneis», et «apiis», et «punicis» ad «ficos» et «nucis», et «struthicas» et «scantianas», et «quirinianas», et «orbiculatas» et «musteas», quae nunc «melimelae» vocantur ex fructu arbores. Donis omnia suis gravia, nobis ita impendebant, ita immincebant in caput, atque ita commode, ita, vera dicam, urbane, ut manibus subeuntium decerpi pro lubito possent. Nemo autem manu tangebant, quia dapibus opiparis abdomina servabant. Illi; non ego, memor celebris proverbii: «semper nocuit differre paratis». Urebant quippe me pendentes e vitibus, longo post arbores ordine dispositis, modo «flavescentes», modo «purpurei», modo «nigrantes», obversi sole pampinisque nudati, ut ferirentur liberior atque vehementius calore et luce, «racemi». Quem ubi ita depereuntem desiderio vidit Aristides: — Atqui ego — inquit — solemne hoc tibi dico. Ne unum quidem ex hac uva gustabis «acinum» et sorbebis «folliculum», nisi latine quae vides et gustare volueris nominaveris prius. Quod ubi feceris, liberum te dimittam in vites et vineam, unde, postquam te expleveris et ad plenum ingurgitaveris, ad nostra revertaris.

Et illi tunc ego: — Dic, sodes, et si quid erravero, aut omisero, et siquid ignorassim; scis enim non omnia posse memoria contineri, et quoad multa parum nos cavisse dum legimus; numquid ego ieiunus abiero? — Absit! — Aristides humanissime reddidit — sed quae nomine dices proprio gustanda ante prandium dabuntur, post prandium vero iis te pro lubito farcies. — O domine, non ita, quaeso, nec ista praecipias. Ecquid si «corbula», si «bufones», si «dolia», si «amphoras» pronunciaveris, dentes ne miserrimos meos in corbulas, in bufones, in dolia, in amphoras exercebo? — De uvis — respondit ille — sermo fuit: latius has quam praemissas conclusio non vult. — Ad haec omnes conclamant: — Pulcre!, bene!, recte! Mathematicum virum dialectica decet, et iure bono normas eius et regulas in vinea et ad vineam invocavit.

Iamque — prosequitur Aristides, fere supercilio dimisso — fac sermoni quaesito caput; crit quippe mihi et amicis iucundum, tibi utile, et vineto meo, quasi tonitru, nuncium calamitatis venturae. Liceat igitur deambulando et loquendo obsonare famem! — Haec mihi vero obsonanda non erat, me namque videntem peditem supergressa arripuerat, et humeris tam bene meis inhaeserat, ut nec eques Persa, nec Arabs unquam quadrupedi suo et usquam fixus sic equitaverit. — Atque ut ordo — sequebatur — in sermone sit, primum dices de iis, quae in «vinaria cella», quae in «carnario», quae in «oporotheca» ad vindemiam paranda sint; postea de uvis tum «separandis» tum «seligendis», uti vina ad diversa parentur et rite conficiantur; tertio de vino «mulgendo», «depromendo», «exprimendo», «conficiendo», «servando»; quarto... — Intercidens in alloquentem addidi: — Quarto... exanimis, defatigatus, et vocis et animi confectus labore; quarto, moriar in via. Quae potero faciam; at singula pererrans Catonem, Varronem, Columellam in recitando expilabo.

— Expila, si lubet, si iuvat, expila — simul ore uno respondent — nos callidum furem non deferemus ad iudicem, excellens enim in arte non debet mori; quinimo de furtis Lacedaemonio more patris tibi libenter laudabimus.

Post haec ego: — Quoniam et ita res mihi, et ita vobis mens est, incipiam. Bonum et non indiligentem patremfamilias inter Septembres idus et calendas Octobres una cum servo cellam vinariam perquirere oportet, penitusque percensere a caelo et parietibus ad solum, et adesse, dum scopis omnia verruntur ab araneorum telis ad pulverem; praecipue «lacum», qui in medio pavi-

menti est, ut in illud seu «musta», seu vina confluant infortunio aliquo delabentia, purgatum, nitidumque oportet esse prae ceteris. Scrutabitur inde in lucernis manibusque «trabes», quibus «lignea dolia», vacua nunc, sunt imposita, ne, addito musti pondere, fracta decidant, magnamque pariant domino calamitatem. Siquae debiliores videantur trabes vel mutet, si copia mutandi sit, vel suppositio tigno aut saxo roboret atque confirmet. Nihil praeterea in cella sit quod male oleat, nihil uliginosum; delicatissima quippe res vinum est, et quasi puerili quadam natura praeditum, qua cereum habetur in omne vitium cuiusvis proximi et socii, a mucore ad lignosum et siccum. Haec ubi fecerit et curaverit, bene se fecisse et curasse autemet. Tunc, lucerna pariter adhibita, singula dolia intus et in cute scrutetur, verrat diligentissime intus et extra, ferreos viminaceosque perquirat, malleoque experiatur «circo» quibus «dolorum laminas» geminis obstringuntur «fundis», eosque «sulco» mordent. Plura sunt autem vasibus vinariis nomina, partim iuxta formam, partim iuxta materiam, quibus confecta sunt, partim iuxta amplitudinem. Quae maxima vinis sunt vasa lignea, italico vocabulo *bolli*, latino «cupae» dicuntur; apud quosdam «veges», itis, etes», tertiae declinationis, reperio dicta; ego «buttae» nomine designanda reor illa haud aliter ac si «cupae» dicerentur, et rei seu historiam, seu fabulam, quicquid sit, non auribus indignam optimis puto. Est inter Tibur et Sublacum Carseolanus pagus, ubi oppidum *Rocca di Botte*; latine «Arx Vegetis», nunc; ita enim stemma oppidi circumscribitur verbis in sigillo, quod profert impositam cupae enormi pinnatam turrin; porro priscis temporibus, ut ipse legi in archivio Benedictino ad Sublacum, «Arx Buctis». Apud clarissimum atque eruditissimum, fere oppidanum, virum nominis et nominum causa reperi; teste enim Livio, «Buttis, Cotys regis Thracum filius, cum obsidibus Carseolos est missus», sedemque in agro elegit prae ceteris idoneam uvis et vinis; docemur autem a Cornelio Nepote in vita Alcibiadis «Thracas vinolentos homines fuisse», praeter ea quae monet Horatius de iis inter scyphos et convivia rixantibus, ac scyphis ipsis pro telo pugnantibus. Hic Buttis et oppidi conditor, et ligneorum primus repertor dolorum igitur celebratur, nomenque auctoris inditum oppido simul et vasi est. Quinimo in ipsis montibus Simbrivis, finitimis oppido, rupes est, pone quam ipse Buttis, more patrio venator, solebat consistere, quae et ipsa nunc dicitur *Mora Botte*, nempe «Mahr (praeruptum) Byttis», asiatica lingua. Ceterum cupae huiusmodi italica vulgari lingua *veggie* appellabantur antiquitus, unde illud Alligherii:

Qual veggia per mezzul perdere o lulla.

En igitur causam, qua et *vegeles* et *buttas*, vel *buttes*, tertia declinatione, recte appellare volo.

H. DE VECCHI PIERALICE.

ANNALES

Sinarum imperii fata, quae apud Europaeorum foedus agitantur - Bellum ad Mauritaniam - Transvaallanae libertatis vices - Bulgarorum Rumenorumque quaestiones compositae.

CONCORDIA illa Europaeorum gentium de Sinarum imperio innovando tum manere augerique, arctiusque obstringi videtur, tum in simultates inque aemulandi studium parum prudenter parumque feliciter relaxari atque dissolvi. Sive enim Russi, sive Americani hoc vel illud pacis componendae punctum ultro ipsi proponunt, vel ab aemulis propositum respuunt; nunc Angli a Germanicis propositionibus dissentire, nunc Galli novas condere atque exhibere; quae incerta atque pugnantia secum consilia cum plane Sinensibus innotuerint, omne iam eorum est studium, ut novas contentionis causas excitent, novumque latentibus inimicitiis ignem callide submit-

PER ORBEM

NON defuit plane ne civibus quidem nostris miserrimis, qui Insubrem, Liguremque vel Subalpinam regionem incolunt, autumnale calamitatum pondus, aëreae nimirum tempestates, udosaque pluviarum procellarumque infortunia, quae, fluminibus alveum exsuperantibus, oppidorum, satorum pecudumque detrimentum rusticis operosissimis maximum contulerunt, non sine etiam hominum clade. Haec infausto satis omine iter meum vix initum contristasse admodum atque morata esse aliquantulum candide fateor. Et ecce vobis, lectores, non retulisse? Quibus ex quindenali hac humanarum rerum recensione nil magis iam deducendum, quam miseranda fortuna plerumque nostri generis fata gubernari atque regi?

Atqui sententiam hanc minus laetam haud ego ferre propheta, neque vates, neque augur conieci et proposui; experientia docet, cui etiam Moore illius aruspici vetustissimi, cuius veneranda antiquitate nulla est, maior vaticiniumum auctoritas, effata addenda sunt. Cuius quidem senis male auspicantis calendarium atque auguralis libellus Londinensibus civibus spectatissimus, haec ad amissum, nec apicem addo neque deleo, humano generi pro anno hoc spondebat. Praeviderat enim illa infortunia paene omnia, et regale excidium, et bella teterrima, et Indorum famem horrendam. Sed quae novo anno impendent minae longe graviore ille praenuntiavit. Ianuario quidem mense Gallica seditio gravissima ipso teste flagrabat, quique rempublicam moderantur magno factionum impetu expetuntur. Februario et Martio mense ultimi Orientis litora discrimini teterrimo erunt obnoxia, Indorum populis omnibus ad arma in Anglos concurrentibus. Maio mense horum exemplum Hybernates sequentur; mense Iunio anarchistae, qui dicuntur, crimina iterum gravissima pertentabunt; Iulio infortunia procellarum itinerumque frequentissima ubique evenient, viatorumque omnium exteris apini ab inceptis consiliis, nobis tamen exceptis, recedent. Augustales dies, quies tandem aliquando non perturbata tenebit, sed Septembri mense iterum Indorum seditiones ob annonae caritatem exsurgent, Octobri autem Africae orientalis Turcae et Nigritae ad arma concurrent. Novembrialia auspicia pessima omnium sunt. Batavi bellica consilia vehementer agitant vixque omnes Europaeorum rerum administris iunctis consiliis et opera pugnandi periculum amovebunt. Decembrem tandem seditiones, secessiones, tumultus agitant. Et... parcite auguris capit!

Tot tamen tamque varia mala, si nullus iam potior est modus quo ea terricolae vitemus, praestat iam vel in marino nos abdere gurgite, consensu ad rem conclusis, quae instruuntur, scaphis, vel in aerem toto cursu avolare. Bersen est Germanus nauta qui globum iterum ad rem paravit, eumque satis propitiae aëris condiciones ad ascensum laete iuvant, ita ut stupentibus civibus potuerit titanicum novum exemplum praebere. Globo enim consensu, tantam usque ad altitudinem sese extulit, quam nemo hactenus aeronauta attingerat, passuum centum supra novem millia. Id vero non sine valetudinis vitaeque proximo discrimine; nam cum ad octo usque passuum millia evectus esset, aëris spiratio adeo gravis est facta, ut ad oxigenum per fistulas

hauriendum sibi confugiendum fuerit, quo sese magna copia caute praemuniverat. Hac arte centum supra millia passuum ultra ascendere valuit. Tunc persensit tandem corporis animique viribus se paulatim destitui; at iam globus descendere sponte coeperat, et quamvis nec a capitis vertigine, neque a stomachi nausea immunis novus ille Daedalus tunc etiam fuerit, potuit tamen terram hanc nostram rursus attingere. Illum autem redeuntem magnis honoribus et plausu aeronautarum Germanicus coetus eiusque sodalitia, necnon docti plures naturalis disciplinae viri exceperunt atque praemio donarunt.

Zeppelinus contra aemulus, qui non altitudinem quam maximam arripere, sed potius globum gubernare atque regere, et quocumque placeret deducere longa aetate studuit, iterumque iam supra Genevensem lacum aëreum facere transitum instituerat, pondere, quod in aëream scapham immiserat, nimis gravi congesto, ab itinere prohibitus est. Reducta itaque machina omnis ad opificia in instauratione, eiusque ad remedium alacriter operarii incumbunt.

VIATOR.

VARIA

Otil medicina.

Apud Anglos plerique cum sint, qui debiles ac debiliores magis in dies, demum misere pereunt, nova curandi ratio orta est, quae aegros reficiat otio, restituat alimentis. Infirmus igitur lectulo creditur ea tamen lege ne moveatur, ne loquatur, ne legat, ne cogitet. Iacenti, sexta ante meridiem hora, iusculi scyphum; septima, kafeariam potionem; octava, hordeaceam polentam, ovum sorbille, panem, butyrum, cacaothi sorbitunculam, sorbitunculam e spuma lactis; undecima lactia cantharus praebent. Haec, veli nolit, aeger ingurgitabit. At secunda post meridiem hora, erit bibire fere assum ex vitulina carne aut bovina, quam consistantur tubera, quae patatas dicuntur, caules, brassicae, placenta ex ovis contritis in sartagine coctis, alius insuper, atque ingens scyphus lactis. Quarta post meridiem dabit lac, butyrum et panem: sexta iusculum pingue, adiposa factum ex carne; octava assatas carnes, vervecis aromatis in tegula coctis tria non exigua segmenta, subactis circumseptis, assam carnem, cocta pira, mala persica, quae

sint, cymbiam spumae lactis plenam; undecima denique pingue iterum iusculum.

Credo hac medicina... Quid credam? Siqui a nevrastenia convalescant, gastro-enterite peribunt.

*

Barbatus an imberbis? Numquid uterque?

Barbam ad ilia usque promissam, eandemque flavam, et giganteo corpore imperatorio dignam, paremque crinibus Carolo Magno pictores ac poetae adscribere, quinimo et sculptores, ut ita dicam, synchroni, clarius aequales. Nobilem visu immanem regem immaniori equo vectum, fluentibus mixtisque per thoraca barba et capillis, miscentem praelia obtinentemque acies saepe docuerunt. At Nicolaus Alemannus, iconographicis documentis usus, traditionem subvertit, atque imberbem hunc demonstravit. Flebant philopili, quorum ab exercitu tantus avelebatur heros! At nihil homini aeternum, nec dolor quidem. Nunc Ioannes Schopfer, quibusdam manuscriptis Carpenteractensibus testantibus, docet fuisse Carolo Magno barbam, sed non porrectam per pectus longius, ad cuspidem vero resectam. Tentabo, quantum in me est, conciliare dissonantes, et dicam, eximium consilio et virtute virum gessisse morem populis barba; itaque fuisse patricium et Augustum apud Romanos imberbem; bellatorem in Saxonas ceterosque Germanos barbatus ad crura, si volueris, apud Francos, et Hispanos inter utrumque, et... valete. Ecqui eritis vos, qui barbae Caroli Magni modum praecipiat? Tulit ut voluit, et pro opportunitate et pro lubito.

*

Ioci.

In mora salus.

Quidam concitus iens, uti saepe fit iis qui lente non festinant, ubi pedes poneret non respiciebat, atque hinc totus incumbens in corticem cucumis forte iacentem in via, dum illa per saxa deluit, ipse aequilibrium perdens, hac illac porrectis nutat brachiis, ne cadat resupinus frustra contendens, dum adstantes: — Cave!, cave!, cave! — conclamant. Verum adversa stabant in fati; et quantus erat iacuit repandus. Tum accurrentibus, ut sublevarent, ita male mulcatus ait: — Nec aliquid vobis debeo, qui me nunc erigitis lapsum, quia non praemonuistis cum tempus esset, et in labantem iam, penitusque ruentem: « Cave! Cave! » illud vestrum inutiliter conclamabatis!

P. d. V.

SOCIIS MONITUM

NONNUMQUAM ad nos socii scripserunt dolentes hunc vel illum commentarii numerum suo tempore sibi non remissum; quin etiam interdum binos vel ternos quoque simul allatos.

Volumus itaque socios omnes certiores, diligentissime munus nos apud diribitorium exsequi, et a culpa longinomie abesse. Profecto qui subnotationem non recto tramite, sed per bibliopolas fecerunt, neque iisdem iniunxerunt, ut nomen eorum patefacerent, ipsi serius commentarium accipient, cum bibliopolae committenti commentarium inscribere teneamur...

Ceterum quivis *Vox Urbis* numerus fortuito amissus rursus a nobis petatur, qui rationem habebimus; subnotatio autem et alia omnia semper mittantur ad Aristidem Leonori equitem, commentarii *Vox Urbis* possessorem et administratorem, Romam, via Alessandrina, 87.

A SECRETIS.

tant. Sed dum Li-hung-chang, perfidis huiusmodi artibus lusu, foedus tantarum gentium in suam iram patriam desicere contendit, bellica interea collata imperialis Sinensium aula iterum molitur, quae e Si-Ngan, nova urbe capite, Tuan illi, diro nostrarum gentium asperrimoque inimico, militare imperium iterum tradidit, inssaque secreto communicavit, ut rursus ad nostrorum exercitus oppugnandos signa proferret. Sed paulo post Kwang-Su, iuvenem ipsum imperatorem, litteras sua manu ad omnes Europae Americaeque praesides regesque dedisse nuntiatum est, et praecipue Vilhelmo, Germano Caesari, qui infensa magis actionis consilia ob sui legati necem prius agitabat. Perardum quidem a Sinensibus obtinendum reputant, ut seditionum cladumque auctores Europaeorum iustitiae diudicandos plectendosque tradant, eos enim inter qui primi incusantur, et Tuan ille et eius asseciae et socii sunt, quorum sive in aula, sive in provincia maxima est auctoritas, et supremi magistratus. Nihilominus acceptis deprecantibus litteris, Wilhelmo imperator respondit, eoque magis quod Ketteler legati in manes, iussu regali summe interfecti, poenitentia simul et metu, honores publici inditi fuerint, quibus nunquam solatiores ad Sinenses extrahi obtinuerunt, tempusque ad cineres asservandos decretum.

Secunda tamen? Waldersee vix ad Ta-ku portum accessit, ad bellica iterum opera manus admovit, exercitumque et classem ad Scianhai-kuan portum occupandum statim misit, quae, Sinensibus minime oppositis, civitatis oppida munitionesque brevi tenuit, nostrarumque gentium vexilla super moenibus exstitit. Rursus vero atque Americani milites Pechinam iam destruxerunt; illi immo per aequor Port-Arthur regressi, suam apud Sinenses legatum, pariter recedentem, comitati sunt; sed augentur contra Anglorum Germanorumque copiae; quare quid iam tot et pugnantibus nuntiis erodendum sit vel diudicandum, humanum prorsus intellectum praetergreditur, vixque auguri spectatissimo perspectum erit.

Ad Mauritaniae fines belli minas iterum flagrare innotuit ob Gallorum legionem, quae in eorum praedones proxime profecta est. Hi enim ex Mauritania in Berberiam transeuntes oppida et pecudes depopulari et abripere certis temporibus non remittunt. Postremo Aich in summo colle consistentes Gallorum copias expectant, quibuscum praelium committant.

De Transvaalana fortuna vix advelitationes heic vel illae superant, cohortesque sparsim pugnantes, quae fractam suae patriae libertatem obtestentur. Krüger praeses inter Lusitanos moratur adhuc, vehementerque clives timent ne, iure gentium despecto, Lusitani, qui veluti in Anglorum patrocinium versantur, suum praesidem hostibus captivum dedant. Iam enim dictitant Angli, Krüger illum sibi esse tradendum eo quod Transvaalanae reipublicae thesauros necnon sui magistratus documenta secum in Europam deferre molitur.

In Bulgaria, cuius populus bellica consilia in Rumens agitando in suspicionem venerat, mitiores civium animi facti apparent. Itaque utraque gens suos milites, quos ad fines collegerat, domum reduxit, Russorumque Caesar acriter Bulgaros monuit, ne Macedoniae pacem amenti consilio perturbarent, omniaque tuta esse sinerent; quod si contra fecissent, ipsis suae stultitiae damnum deinde ferendum, proprioque detrimento sarcindum.

POPPLICOLA.

PUBLICI PER ORBEM COETUS LEGIBUS FERENDIS

In Anglia, solitis regali decreto antiquis municipum comitiis, novorum oratorum electiones acrem inter luctam habentur.

In Bulgaria Nacsevic, qui agrorum cultui commercisque commutandis praerat, suum munus sponte dereliquit, eique Ferdinandus princeps Titorow, coetui oratorum popularium praefectum, sufficit.

In Peruviana republica cum popularium legatorum in vituperationem administri adducti essent ob male bella civilia repressa, novum administratorum collegium electum, eique Almenara vir praepositus.

In Romania publici coetus legibus ferendis sessiones praeter ordinem resumptae sunt.

SCRIBA.

LIBRORUM RECENSIO

GIUSEPPE MENGOTI, Hortorum origo. - Florentiae ex officina Henrici Ariani a. 1900.

Inchoati poematis ac deinde intermissi *De Florum cultura* extremus hic liber est, dedicatus uxori Wolfiae. Constat hexametris tercentis, adiecta interpretatione italicis versibus hendecasyllabis.

Carminis auctor, forte Vergilii morem sequutus, a prima origine repetentis in IV libro *Georgicorum*, « arcadii memoranda inventa magistri », et ipse fabulam cogitavit atque contexuit, « hortorum exordia prima » ducens a remotissimo illo

... tempore Sacra

*Biblia quo narrant lapsas ex aethere gentes,
Immortale genus, pudor! exarsisse venustus
Terrigenum natus.*

Hi versus respondent verbis *Genesis*, c. VI, 2: « Videntes filii Dei filias hominum quod essent pulchrae, acceperunt sibi uxores ex omnibus quas elegerant », quem locum poeta refert post epistolam ad uxorem. — Est autem haec fabula.

Asrael, caelestium aligerum pulcherrimus, cui ob leve ambitionis crimen interclusus aditus fuerat ad hominum terrestria domicilia, coniectis oculis in Adae puellae speciem, ipsam deperit. Quare impositam sibi legem oblitus, peregrini habitum ac more pulsatus ad ostium virginis, quae primo statim obtutu eius amore uritur. Postquam oculis magis quam verbis diu sunt colloquuti, Asrael discedit; sed noctu Adae dormienti adstat, nec iam mortalis hospitis specie, sed qualis erat, luce divina circumfusus et immortale tergus ornatum gerens tremulis pennis. Versibus quindecim furcifer is Angelus tentat male somniantis puellae virtutem, donec

... caelique Deique

*Immemor, os ori admovit, salientibus addens
Oscula calda labris.*

Ad haec expectata stupet primum virgo: mox, intervallo versuum decem et octo, conceptae flammae usque segnius repugnat; denique victa

*... eque loro vullus porrecta manusque,
Rursus ab angelicis ulnis cingenda telendit.*

Maue suas in aedes Asrael se recipit, nullis conscientiae stimulis agitata, relicta Ada, impexos crines tranquille discriminante. Duraturam consuetudinem fatalis intercepti casus. Nam die quodam puella, quo se elegantior praerberet amanti, cubiculum opplevit floribus; deinde exanimem simulans, lectum conscendit, « feretrum sibi triste futurum ».

Hei mihi letalis tantum natura veneni

Barbara cur nitidis inclusit floribus? Ecce

Forma decens, suavisque parit fragrantia mortem?

Interim festinus de more rediens Asrael circa mediam noctem, ubi novit

spoliatum lumine corpus

Quo iam tanta sibi vivente est parva voluptas,

orbitatis dolorem prius in questus effundit, deinde in hominum solatia intendit. Complexus enim dulce corpus in feracem regionem transvehit, amoenoque situ condit. Collectos deinde flores ex omni terrarum orbe, exquisito magisterio, mortalibus in posterum imitando, suapte manu scriit excolitque super tumulto. Atque ita

Floribus extinctam redolenti sindone textit.

Vel ex paucis quos licuit afferre versibus patere hominis ingenium existimamus et poeticam vim; nec mediocrem hanc, nec ab optimorum studio seiunctam. Iniunctum tamen accidit minus caute misceri sacra profanis, innitque fabulam Scripturae Sacrae loco perperam intellectu. Alienum autem non modo ab ipsa veritate, sed a sensu veritatis videtur, nostros Angelos fingi similes adulteri Iovis, mentientis imaginem Amphitruonis ut Alcmena potiretur, eorumque humeris aptari pennas Mercurii deservientis Iovi, habitu Sosiae. Itaque, nostro quidem iudicio, aut nullus erat cogitandus ardor caelicolae, aut aethereum certe ignem illum esse oportebat, id est omnis concretionis expertem.

Ceterum Mengotii fabula « interdum speciosa locis » Ovidianam laudem aemulatur excitatque desiderium olfaciendi quamprimum flores reliqui poematis.

P. A.

AENIGMATA

I.

Fons vitae est primum, sensus qui novit amoris,
Postea quod sequitur bruma hiemalis habet.
Imbris nuncia saepe, volucris provida fati
Est lotum, saeculis vix moritura novem.

II.

Per montes lucosque pavens praecepsque deerro,
Quam petit interdum canibus venator anhelis.
Sed si postremam vocalem in vertice ponas,
Me venerare patrem: humanae sum gentis origo.

IOS. CASTELLI.

Ex sociis qui utriusque aenigmati interpretationem ad commentarii moderatorem miserat intra duos menses, unus, sortitus, gratis accipit opus cui titulus:

IL NEOLOGISMO

NEGLI SCRITTI DI PLINIO IL GIOVANE

Scriptis S. CONSOLI.

Aenigmata ann. III, n. XVI proposita his respondent:

- 1) Navis - Avis - Vis - Is.
- 2) Aëra - Aera - Area.

Ea rite soluta miserunt:

Ed. Bianco; Ag. de Aguiar, Roma - Ioannes Mediolanensis - Guil. Schenz, Ratibona - Herm. Gini, Taurinis aquis - F. Saymajtis, Opitoleki in Liltuania - Ios. Castelli, Gaudino ad Bergomum - Mich. Vidal, Palma in insula Maiorica - Seminarium Campaniense ad Salernum - Ios. Crosatti, Poiano Vallapentense in agro Veronensi - E. Schött, Snaebtelena - Ios. Wabner, Varsovia - Alois. Raineri, Sehlpario - St. Figielski, Rypino - Ios. Wilhelm, Battle in Anglia - Hild. Guepin, S. Dominico de Silos ad Burgo - Petr. Garrone, Pezzana ad Vercellas - Th. Vinus Sch. Piar., Tarrega - C. Perazzi, Mengalora in Indis - Ios. Ant. Schneider, Monachio in Bavaria - Fr. Sallars, Sabadelle - A. Chevènement, Nodi.

Sortitus est praemium

STANISLAUS FIGIELSKI,

ad quem missum est opus, cui titulus:

H. MARUCCI - P. CHENILLAT

GUIDE DU PALATIN

Sponsor: IOANNES BAPTISTA CIAMPI, iurisperitus.

ROMAN - Ex Officina Forzani et Socii.